Code No. 5711

Roll No. ……………………….

SET : A

D. El. Ed. 1st Year Exam., Feb./March – 2023

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Re-appear Candidates)

[Evening Session]

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 35*

समय : 2 घण्टे] *[अधिकतम अंक : 35*

सामान्य निर्देश : –

(i) *कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 तथा प्रश्न 6 हैं।*

(ii) *प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये* ***कोड नम्बर*** *तथा* ***सेट*** *को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।*

(iii) *कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।*

(iv) *उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।*

(v) *उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।*

(vi) *परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें। रोल नं० के अतिरिक्त प्रश्न-पत्र पर अन्य कुछ भी न लिखें और वैकल्पिक प्रश्नों के उत्तरों पर किसी प्रकार का निशान न लगाएँ।*

(vii) *कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है,* ***परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।***

निर्देशाः –

(क) ***सर्वे*** *प्रश्नाः* ***अनिवार्याः*** *सन्ति।*

(ख) *लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यश्च भवेत्।*

(ग) *प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।*

(घ) *प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।*

www.cclchapter.com

भाग – 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु ***द्वयोः*** प्रश्नयोः व्याख्या कार्या – $2 \times 3 = 6$

   (क) पठनकौशलेन कोऽभिप्रायः ? अस्य विभिन्नानां प्रकाराणां वर्णनं कुरुत।

   (ख) संस्कृतभाषायाः महत्त्वं विविधरूपेण प्रतिपादयति।

   (ग) भाषायाः विविधरूपाणां परिचयं लिखन्, अस्याः शिक्षणोद्देश्यानां वर्णनं कुरुत।

2. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

   (क) 'हलन्त्यम्' इत्यस्य सूत्रस्य सोदाहरणं व्याख्या कार्या।

   (ख) संधिप्रकरणस्य विविधरूपाणां सोदाहरणं व्याख्या कार्या।

3. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

   (क) ऋग्वेदसंहितायाः संक्षिप्तरूपेण वर्णनं कुरुत।

   (ख) रामायणस्य साहित्यिकमहत्त्वं प्रतिपादयत।

4. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

   (क) व्याकरणशिक्षणस्य अधुना का व्यवस्था ? अस्य विभिन्नानां रूपाणां वर्णनं सोदाहरणं करणीयम्।

   (ख) पाठ-प्रस्तावना-कौशलस्य व्याख्या कार्या।

5. ***एकस्य*** विशदरूपेण उत्तरं लिखत – $1 \times 5 = 5$

   (क) ब्राह्मणसाहित्यस्य परिचयं लिखत।

   (ख) 'उपमाकालिदासस्य' सूक्तिरियं समाधेया।

भाग – 'ख'

6. अधोलिखितानां वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि – $15 \times 1 = 15$

   (क) अक्षर-विन्यासाय को विधिः समीचीनः अस्ति ?

   (i) अनुकरण विधिः (ii) चित्रविधिः

   (iii) मांटेसरी विधिः (iv) सर्वे

www.cclchapter.com

(ख) *'न सोऽस्ति प्रत्ययो लोके यः शब्दानुक्रमादृते।*
अनुविद्धमिव ज्ञानं सर्वं शब्देन भाषते।।'
सूक्तिरियं कुतः संकलिता ?

(i) वाक्यपदीयात् (ii) यजुर्वेदात्
(iii) काव्यप्रकाशात् (iv) ऋग्वेदात्

(ग) 'भ्रातृ' प्रातिपदिकं फारसीभाषायाम् अस्ति –

(i) ब्रदर (ii) बिरोदर
(iii) बरोदर (iv) बिरादर

(घ) 'संस्कृतभाषा' आगच्छति –

(i) विशेषपरिवारे (ii) भारोपीयपरिवारे
(iii) द्रविड़परिवारे (iv) तिब्बतपरिवारे

(ङ) 'ऋकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति –

(i) मूर्धा (ii) कण्ठः
(iii) तालुः (iv) दन्तः

(च) 'क + आ + र् + त् + स् + न् + य् + अ + म्' इत्यस्य पदच्छेदस्य रूपं स्यात् -

(i) कारत्स्न्यम् (ii) कात्स्न्र्यम्
(iii) कार्तस्न्यम् (iv) किमपि न

(छ) 'मातृ + अंशः' इत्यस्य सन्धिपदम् अस्ति -

(i) मातृंशः (ii) मात्रंशः
(iii) मार्तंशः (iv) मातंर्शः

(ज) 'सवर्णसंज्ञा' विधायकं सूत्रम् अस्ति –

(i) हलन्त्यम् (ii) सुप्तिङन्तपदम्
(iii) परः संनिकर्षसंहिता (iv) तुल्यास्यप्रयत्नं०

(झ) 'भू' धातोः लङ्लकारस्य उत्तमपुरुषे एकवचने रूपं स्यात् –

(i) अभवत् (ii) अभवः
(iii) अभवम् (iv) अभवम्

www.cclchapter.com

(ञ) 'लता' इत्यस्य प्रातिपदिकस्य द्वितीयाविभक्तौ बहुवचने रूपं स्यात् –

(i) लता (ii) लताः

(iii) लतया (iv) लतान्

(ट) 'उत्तररामचरितम्' नाटकमस्ति –

(i) भवभूतेः (ii) कालिदासस्य

(iii) माघस्य (iv) भासस्य

(ठ) वेदाङ्गानि सन्ति –

(i) पञ्च (ii) षट्

(iii) सप्त (iv) अष्ट

(ड) पद्य-शिक्षणे सम्मिलितः अस्ति –

(i) प्रस्तावना (ii) प्रस्तुतीकरणम्

(iii) उद्देश्य-कथनम् (iv) सर्वे

(ढ) कथा-शिक्षणे सम्मिलितः अस्ति –

(i) पूर्वज्ञानम् (ii) मूल्यांकनम्

(iii) शुद्धोच्चारणम् (iv) सर्वे

(ण) *'नाट्य' भिन्नरुचेर्जनस्य बहुधारयेकम् समाराधनम्।*

कस्य नाटकस्य भूमिकायां लिखितमस्ति ?

(i) अभिज्ञानशाकुन्तलस्य (ii) मालविकाग्निमित्रस्य

(iii) उत्तररामचरितस्य (iv) मालतीमाधवस्य

---

www.cclchapter.com

Code No. 5711

Roll No. ....

SET : B

D. El. Ed. 1st Year Exam., Feb./March – 2023

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Re-appear Candidates)

[Evening Session]

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 35*

समय : 2 घण्टे] *[अधिकतम अंक : 35*

सामान्य निर्देश : –

(i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 तथा प्रश्न 6 हैं।

(ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये **कोड नम्बर** तथा **सेट** को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।

(iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।

(iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।

(v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

(vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें। रोल नं० के अतिरिक्त प्रश्न-पत्र पर अन्य कुछ भी न लिखें और वैकल्पिक प्रश्नों के उत्तरों पर किसी प्रकार का निशान न लगाएँ।

(vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, **परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।**

निर्देशाः –

(क) **सर्वे** प्रश्नाः **अनिवार्याः** सन्ति।

(ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यश्च भवेत्।

(ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।

(घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

www.cclchapter.com

भाग – 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु ***द्वयोः*** प्रश्नयोः व्याख्या कार्या – $2 \times 3 = 6$

(क) प्राचीनभारतीयभाषाणां वर्गीकरणे टिप्पणीं लिखत।

(ख) श्रवणकौशलेन कोऽभिप्रायः ?

(ग) संस्कृतभाषायाः श्रेण्यसाहित्ये टिप्पणीं कुरुत।

2. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

(क) 'अदर्शनं लोपः' 'सुप्तिङन्तं पदम्' च इत्यनयोः ***द्वयोः*** सूत्रयोः व्याख्या कार्या।

(ख) 'हरि' प्रातिपदिकस्य सर्वाणि रूपाणि लिखत।

3. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

(क) निरुक्तमधिकृत्य एकां टिप्पणीं लिखत।

(ख) 'दण्डिकः पदलालित्यम्' इति श्रुतिः समाधेया।

4. ***एकः*** प्रश्नः करणीयः – $1 \times 3 = 3$

(क) वर्तमानकाले व्याकरणशिक्षणं प्रति एकां टिप्पणीं कुरुत।

(ख) श्लोकोच्चारणविधिना कोऽभिप्रायः ?

5. ***एकः*** प्रश्नः विशदरूपेण करणीयः - $1 \times 5 = 5$

(क) आरण्यकसाहित्ये एकां विशदटिप्पणीं लिखत।

(ख) महाभारतम् उपजीव्यकाव्यरूपेण स्थापयत।

भाग – 'ख'

6. अधोलिखितानां वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि – $15 \times 1 = 15$

(क) भाषणकौशल-विषये किम् असंगतम् ?

(i) मौनम् (ii) सस्वरवाचनम्

(iii) वार्तालापः संवादश्च (iv) प्रश्नोत्तरम्

www.cclchapter.com

(ख) वाक्य-विन्यासाय को विधिः समुचितोऽस्ति ?

(i) श्रुतलेखः (ii) अनुलिपिः

(iii) सुलेखः (iv) सर्वे

(ग) *इदमन्धतमः कृत्स्नं जायेत भुवनत्रयम्।*
यदि शब्दाह्वयं ज्योतिरासंसारं न दीप्यते।।

– सूक्तिरियं कुतः संकलिता ?

(i) महाभाष्यात् (ii) ऋग्वेदात्

(iii) काव्यादर्शात् (iv) वाक्यपदीयात्

(घ) इत्संज्ञा विधायकं सूत्रम् अस्ति –

(i) तस्य लोपः (ii) अदर्शनं लोपः

(iii) हलन्त्यम् (iv) सुप्तिङन्तं पदम्

(ङ) कालिदासस्य नाटकमस्ति –

(i) मालतीमाधवम् (ii) स्वप्नवासवदत्तम्

(iii) मालविकाग्निमित्रम् (iv) मृच्छकटिकम्

(च) संस्कृतभाषाया 'पितृ' प्रातिपदिकं फारसीभाषायाम् अस्ति –

(i) पिदर (ii) फिदर

(iii) पिथरः (iv) पितर

(छ) 'लृकारस्य' उच्चारणस्थानमस्ति –

(i) तालुः (ii) दन्तः

(iii) मूर्धा (iv) कण्ठः

(ज) 'कात्स्न्र्यम्' इत्यस्य पदच्छेदः अस्ति –

(i) क् + आ + र् + त् + स् + न् + य् + अ + म्

(ii) क् + आ + र् + अ + त् + स् + न् + य् + म्

(iii) क् + ऋ + आ + त् + स् + न् + य् + म्

(iv) कोऽपि न

www.cclchapter.com

(झ) 'अस्' धातोः लृट्लकारस्य प्रथमपुरुषे द्विवचने रूपं स्यात् –

(i) भविष्यति (ii) असिष्यतः

(iii) भविष्यतः (iv) असिष्यन्ति

(ञ) 'रमा' इत्यस्य प्रातिपदिकस्य सप्तमीविभक्तौ एकवचने रूपं स्यात् –

(i) रमे (ii) रमायाम्

(iii) रमायै (iv) रमायाः

(ट) 'वेदाङ्गसाहित्ये' ***नास्ति*** –

(i) निरुक्त (ii) व्याकरणम्

(iii) शिक्षा (iv) अथर्ववेदः

(ठ) 'तव + लृकारः' इत्यस्य सन्धिपदं स्यात् –

(i) तवल्कारः (ii) तवृकारः

(iii) तवर्कारः (iv) तलृकारः

(ड) पद्य-शिक्षणे सम्मिलितः अस्ति –

(i) प्रस्तावना (ii) प्रस्तुतीकरणम्

(iii) उद्देश्यकथनम् (iv) सर्वे

(ढ) नाट्यशास्त्रमस्ति –

(i) भवभूतेः (ii) भरतमुनेः

(iii) कालिदासस्य (iv) भारवेः

(ण) कालिदासस्य प्रसिद्धः अलंकारः अस्ति –

(i) उत्प्रेक्षा (ii) रूपकम्

(iii) उपमा (iv) अर्थान्तरन्यासः

www.cclchapter.com

Code No. 5711

Roll No. ………………………..

SET : C

D. El. Ed. 1st Year Exam., Feb./March – 2023

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Re-appear Candidates)

[Evening Session]

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 35*

समय : 2 घण्टे] *[अधिकतम अंक : 35*

सामान्य निर्देश :–

(i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 तथा प्रश्न 6 हैं।

(ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये **कोड नम्बर** तथा **सेट** को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।

(iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।

(iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।

(v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

(vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें। रोल नं० के अतिरिक्त प्रश्न-पत्र पर अन्य कुछ भी न लिखें और वैकल्पिक प्रश्नों के उत्तरों पर किसी प्रकार का निशान न लगाएँ।

(vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, **परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।**

निर्देशाः –

(क) **सर्वे** प्रश्नाः **अनिवार्याः** सन्ति।

(ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यश्च भवेत्।

(ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।

(घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

www.cclchapter.com

भाग – 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु ***द्वयोः*** प्रश्नयोः व्याख्या कार्या – $2 \times 3 = 6$

(क) लेखनकौशलेन कोऽभिप्रायः ? छात्रेषु अस्य विकासं कर्तुं उपायान् लिखत।

(ख) संस्कृतभाषायाः महत्त्वं विविधरूपेण प्रतिपादयत।

(ग) भाषाशिक्षणस्य उद्देश्यानि लिखितानि।

2. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

(क) 'तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम्' इत्यस्य सूत्रस्य सोदाहरणं व्याख्यां कुरुत।

(ख) सुबन्तप्रकरणस्य संक्षिप्तरूपेण परिचयं लिखत।

3. ***एकः*** प्रश्नः करणीयः – $1 \times 3 = 3$

(क) यजुर्वेदसंहितायाः संक्षिप्तरूपेण वर्णनं कुरुत।

(ख) महाभारतस्य साहित्यिकमहत्त्वं प्रतिपादयत।

4. ***एकस्य*** प्रश्नस्य उत्तरं लिखत – $1 \times 3 = 3$

(क) व्याकरणशिक्षणस्योपरि एकां संक्षिप्तटिप्पणीं लिखत।

(ख) श्लोकोच्चारणविधिना कोऽभिप्रायः ? संक्षिप्तरूपेण वर्णनं कुरुत।

5. ***एकः*** प्रश्नः विशदरूपेण समाधेयः - $1 \times 5 = 5$

(क) 'वेदः' इत्यनेन कोऽभिप्रायः ? वेदानां महत्त्वं प्रतिपादयत।

(ख) 'उपमा कालिदासस्य' इत्यस्य वचनस्य व्याख्या कार्या।

भाग – 'ख'

6. अधोलिखितानां वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि – $15 \times 1 = 15$

(क) 'प्रतीतः पदार्थको लोके ध्वनिः शब्दः' कस्य उक्तिरियम् ?

(i) पाणिनेः (ii) दण्डिनः

(iii) पतञ्जलः (iv) विश्वनाथस्य

www.cclchapter.com

(ख) 'ऐतरेय ब्राह्मणः' कस्य वेदस्य ब्राह्मणोऽस्ति ?

(i) ऋग्वेदस्य (ii) अथर्ववेदस्य

(iii) यजुर्वेदस्य (iv) सामवेदस्य

(ग) संस्कृतं कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?

(i) विशेषपरिवारे (ii) भारोपीयपरिवारे

(iii) द्रविड़परिवारे (iv) कस्मिन्नापि न

(घ) पाणिनेः रचनायाः किं नाम ?

(i) महाभाष्यम् (ii) गीता

(iii) अष्टाध्यायी (iv) वाक्यपदीयम्

(ङ) 'ङकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति –

(i) मूर्धा (ii) दन्तः

(iii) कण्ठः (iv) तालुः

(च) 'लोपसंज्ञा' विधायकं सूत्रम् किम् ?

(i) अदर्शनं लोपः (ii) आदिरन्त्येन सहेता

(iii) हलन्त्यम् (iv) तस्य लोपः

(छ) 'प्रज्ञा' इत्यस्य वर्णच्छेदः स्यात् –

(i) प् + र् + ज् + ञ् + आ (ii) प् + र् + अ + ज् + ञ् + आ

(iii) प् + अ + र् + ज् + ञ् + अ (iv) कोऽपि न

(ज) 'रत्न + ईशः' किं सन्धिपदम् ?

(i) रत्नीशः (ii) रतेशः

(iii) रत्नेशः (iv) रत्निशः

(झ) 'धातृ + अंश' इत्यस्य सन्धिः स्यात् –

(i) धातृशं (ii) धात्रंश

(iii) धातर्शं (iv) धातंर्श

www.cclchapter.com

(ञ) 'गम्' धातोः लङ्लकारस्य उत्तमपुरुषे एकवचने रूपं भवति –

(i) अगच्छम (ii) अगच्छाव

(iii) अगच्छाम (iv) अगच्छम्

(ट) वेदाः सन्ति –

(i) चत्वारः (ii) त्रयः

(iii) द्वौ (iv) पञ्च

(ठ) उपमा .... ? (रिक्तस्थानं पूरयत।)

(i) भवभूतेः (ii) माघस्य

(iii) कालिदासस्य (iv) भारवेः

(ड) पाठयोजनायाः कति प्रकाराः सन्ति ?

(i) द्वौ (ii) त्रयः

(iii) चत्वारः (iv) पञ्च

(ढ) 'मालविकाग्निमित्रम्' कस्य रचना अस्ति ?

(i) कालिदासस्य (ii) भवभूते

(iii) भासस्य (iv) कस्यापि न

(ण) 'जकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति :-

(i) तालुः (ii) दन्तौष्ठः

(iii) औष्ठः (iv) कण्ठः

---

www.cclchapter.com

Code No. 5711

Roll No. ....

SET : D

D. El. Ed. 1st Year Exam., Feb./March – 2023

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Re-appear Candidates)

[Evening Session]

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 35*
समय : 2 घण्टे] *[अधिकतम अंक : 35*

सामान्य निर्देश :–

(i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 तथा प्रश्न 6 हैं।

(ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये **कोड नम्बर** तथा **सेट** को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।

(iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।

(iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।

(v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

(vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें। रोल नं० के अतिरिक्त प्रश्न-पत्र पर अन्य कुछ भी न लिखें और वैकल्पिक प्रश्नों के उत्तरों पर किसी प्रकार का निशान न लगाएँ।

(vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, **परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।**

निर्देशाः –

(क) **सर्वे** प्रश्नाः **अनिवार्याः** सन्ति।

(ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यश्च भवेत्।

(ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।

(घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

www.cclchapter.com

भाग – 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु ***द्वयोः*** प्रश्नयोः व्याख्या संक्षिप्तरूपेण कार्या – $2 \times 3 = 6$

(क) प्राचीनभारतीयानां भाषाणामुपरि एकां टिप्पणीं लिखत।

(ख) संस्कृतभाषायाः श्रेण्यसाहित्ये टिप्पणीं लिखत।

(ग) श्रवणकौशलेन कोऽभिप्रायः ?

2. ***एकस्य*** प्रश्नस्य उत्तरं लिखत – $1 \times 3 = 3$

(क) 'हलन्त्यम्' 'आदिरन्त्येन सहेता' इत्यनयोः सूत्रयोः व्याख्या कार्या।

(ख) 'रमा' प्रातिपदिकस्य सर्वाणि रूपाणि लिखितानि।

3. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

(क) वेदाङ्गं निरुक्तमधिकृत्य एकां टिप्पणीं लिखत।

(ख) 'दण्डिनः पदलालित्यम्' इतिश्रुतिः समाधेया।

4. ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः – $1 \times 3 = 3$

(क) वर्तमानकाले व्याकरणशिक्षस्य का व्यवस्था ? व्याख्या कार्या।

(ख) श्लोकोच्चारणविधिना कोऽभिप्रायः ?

5. ***एकः*** प्रश्नः विशदरूपेण करणीयः – $1 \times 5 = 5$

(क) यजुर्वेदसंहितामधिकृत्य एकां विशदटिप्पणीं लिखत।

(ख) महाभारतम् उपजीव्यकाव्यरूपेण स्थापयत।

भाग – 'ख'

6. अधोलिखितानां वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि – $15 \times 1 = 15$

(क) *'न सोऽस्ति प्रत्ययो लोके यः शब्दानुक्रमादृते।*
अनुविद्धमिव ज्ञानं सर्वं शब्देन भाषते।।'

कुतः संकलिता सूक्तिरियं ?

(i) काव्यप्रकाशात् (ii) वाक्यपदीयात्

(iii) यजुर्वेदात् (iv) ऋग्वेदात्

www.cclchapter.com

(ख) अक्षर-विन्यासाय को विधिः समीचीनः अस्ति –

(i) मांटेसरी विधिः (ii) अनुकरणविधिः

(iii) चित्रविधिः (iv) सर्वे

(ग) 'भ्रातृ' प्रातिपदिकं फारसीभाषायाम् अस्ति –

(i) बरोदर (ii) ब्रदर

(iii) बिरादर (iv) बिरोदर

(घ) संस्कृतभाषा कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?

(i) द्रविड़परिवारे (ii) विशेषपरिवारे

(iii) भारोपीयपरिवारे (iv) तिब्बतपरिवारे

(ङ) 'जकारस्य' उच्चारणस्थानमस्ति –

(i) तालुः (ii) कण्ठः

(iii) मूर्धा (iv) दन्तः

(च) 'अदर्शनं लोपः' इति सूत्रं कां संज्ञां करोति :-

(i) संहिता संज्ञा (ii) पदसंज्ञा

(iii) लोपसंज्ञा (iv) किमपि न

(छ) 'प् + र् + अ + ज् + ञ् + आ' इत्यस्य किं सन्धि पदं स्यात् ?

(i) प्रजा (ii) पर्जा

(iii) प्राज्ञ (iv) प्रज्ञा

(ज) 'लतेशः' इत्यस्य वर्णच्छेदः स्यात् –

(i) ल् + त् + अ + ई + श् + अः

(ii) ल् + त् + आ + ई + श् + अः

(iii) ल् + अ + त् + आ + ई + श् + अः

(iv) ल् + अ + त् + आ + इ + श् + अः

www.cclchapter.com

(झ) 'मातृ + अंशः' इत्यस्य सन्धिपदं स्यात् –

(i) मात्रश (ii) मात्रंश

(iii) मातृंश (iv) मात्रांशः

(ञ) 'गम्' धातोः लङ्लकारस्य उत्तमपुरुषे एकवचने रूपं भवति –

(i) अगच्छम् (ii) अगच्छम

(iii) अगच्छाव (iv) अगच्छाम

(ट) उपमा .... ? (रिक्तस्थानं पूरयत।)

(i) कालिदासस्य (ii) भारवेः

(iii) भर्तृहरेः (iv) भासस्य

(ठ) वेदाः सन्ति –

(i) पञ्च (ii) त्रयः

(iii) चत्वारः (iv) षट्

(ड) पाठयोजना अस्ति/स्तः –

(i) चतस्रः (ii) तिस्रः

(iii) एका (iv) द्वे

(ढ) 'मालविकाग्निमित्रम्' अस्ति –

(i) माघस्य (ii) भवभूतेः

(iii) कालिदासस्य (iv) कस्यापि न

(ण) 'ऋकारस्य' उच्चारणस्थानमस्ति –

(i) औष्ठः (ii) मूर्धा

(iii) तालुः (iv) कण्ठः

---

www.cclchapter.com